

DEN DANSKE UDVANDRERDATABASE 1868-1911(1920)

eller 30 ÅR PÅ NETTET

Søgedatabaser på Nettet har i de seneste årtier revolutioneret slægtsforskningen. En af de allerførste og største er Udvandrerdatabase, der indeholder oversøiske billetter solgt i Danmark.

Søgedatabasen på billetterne blev i 1995 offentliggjort af Det danske Udvandrerarkiv i Aalborg til fri og gratis benyttelse og omfattede i første omgang 183.880 oversøiske udvandrere i årene 1868–1890, mens man i 2008 havde nået 383.521 udvandrere for årene 1868-1911. For nærværende (2025) er databasen yderligere suppleret med 28.513, der dog kun delvist dækker 1913-1916 og 1920.

Når langt de fleste danske oversøiske udvandrere kan findes i databasen, skyldes det at *”Lov af 1. maj 1868 om Tilsyn med Udvandrerens Befordring”* skabte en effektiv kontrol med svigagtige billetagenter. Ifølge loven oprettedes nemlig en statslig rejsegarantifond til fordel for oversøiske udvandrere, finansieret af meget høje autorisationsgebyrer for retten til at udstede billetter.

Ordningen krævede at billetoplysningerne kunne fremhentes af politiet, hvis nogen der var ankommet til oversøiske destinationer, klagede over snyd. Dette blev i 1868-lovens løbetid administreret af Københavns Politis 3. politiinspektorat, der derfor modtog o. ¾ million billetkopier fra stort set alle danske billetagenturer frem til 1934. Kopierne blev siden kasserede, men inden det skete, blev de vigtigste oplysninger indskrevet i lang række endnu bevarede billetregistre.

Disse billetregistre omfatter 90 store protokoller for årene 1868 -1934. 38 direkte protokoller, udvandrere der rejste direkte Danmark-USA, samt 51 indirekte protokoller for udvandrere der rejste via en anden europæisk havn til en oversøisk destination. I protokollerne, der hver især kun omfatter et eller enkelte år, indskrives udvandrerne grovsorteret efter første bogstav i efternavn, men hverken efter dato eller skibsafgang. Herefter følger fornavn, stilling, alder, sidste opholdssted og fra 1899 fødested (begge med amt, by, sogn, men kun for danske, ellers kun land) billetnummer, dato/år, skibsnavn (kun ved direkte afgang), bestemmelsessted (Land, stat, by).

Det var således næsten umuligt at finde en bestemt udvandrer i disse mange protokoller. Til gengæld gjorde materialets homogene karakter det meningsfyldt at skabe en søgedatabase. Efter forsøg med hulkort i 1971, gav IT-udviklingen sidst i 1980'erne helt nye muligheder. Jeg startede derfor i 1991, hjulpet af en EU-bevilling og op til 20 ansatte, at indtaste udvandrerdatabase med data fra kopier af registerprotokollerne, skænket af Rigsarkivet til brug for projektet

14 felter grunddata og 11 kodefelter for grunddata, alle søgbare, betød at man kunne søge tværgående på stednavne, sogne, byer, amter, stater, lande, alder, køn, erhverv og skibe – uanset staveformer, dels finde hvem og hvor mange der udvandrede fra et bestemt sogn i Danmark til en bestemt stat eller by på bestemmelsesstedet, familiegrupper, dominerende erhverv og aldersgrupper. Samtidigt angav koder præcist hvor man kunne finde indførslen af en udvandrer i de originale registerprotokoller – hvad der bl.a. afslørede indtastningsfejl.

Desværre betyder nye stadigt mere forenklede brugerflader til udvandrerdatabase, at koderne er ubenyttede. Altså en stadigt ringere interaktion mellem bruger og de data der forefindes i søgedatabasen samtidigt med at indtastningerne er gået i stå. Til gengæld er scanningen af de

originale protokoller til nettet blevet kraftigt forøget de allerseneste år. For nærværende er 18 af 38 *direkte* protokoller (1868-1896, 1913-1921) og 26 af de 51 *indirekte* (1869-1899, 1911-1919).

Det er dog ikke helt umuligt at genoprette søgedatabasens brugerflade med flere søgemuligheder og således genskabe forbindelsen mellem de originale registerprotokoller og den danske udvandrerdatabase. Den gamle oprindelige søgedatabase er faktisk bevaret i et dosbaseret Paradox 3.5 format, tidligere leveret til både Aalborg og Rigsarkivet, samt undertegnede der stadig benytter den. Det giver en betragtelig fordel som andre desværre ikke kan benytte.

Den danske udvandrerdatabase havde indtil for få år siden egen adresse på nettet, "emiarch.dk" som stadig henviser til Aalborg Stadsarkiv <https://www.aalborgstadsarkiv.dk/UA.asp?UA=UAProtokol> på Dansk Demografisk Database <https://ddd.dda.dk/> Andre Databaser; samt min links-oversigt på <https://henningbender.dk/links-dansk-oversoeisk-udvandring>

Henning Bender

Det Danske Udvandrerarkiv

[Om Udvandrerarkivet](#)

[Kontakt](#)

[English](#)

[Udvandrerprotokollen](#)

[Søg i Samlingen](#)

[Aalborg Stadsarkiv](#)

Fornavn	Efternavn	Stilling
Fødested	Sidste opholdssted	Bestemmelsessted
Fra	Til	Direkte eller Indirekte
1868	1920	Begge
		KontraktNr eller Litra
Start Søgning		

